

Vigardák

VIGADÓ. A cím után némi magyarázkodás, kettős műfajmegjelölés is szükségesnek látszott. Alcímeként írták: *Meditáció egy pesti épületről.* Aztán: *dokumentumfilm.* Szavunk sem lehet, *Horvát János*, a műsorvezető-riporter meditált is, dokumentált is. Nem ő tehet róla, hogy lehetetlen volt a Vigadóról valami tiszta műfajban beszélni. Arról sem tehet, hogy nézői a több mint egyórás műsoridő alatt — követte a különféle esztétikai műszavak és hétköznapi tevékenységmegjelölések keverésének azt a szisztémáját, amellyel az alcímet és műfajt adók éltek — esetleg folytatták a sort. Imígyen: televíziós oratórium, film-étüd, riportázs, szociográfia, jeremiád, vicc, nosztalgia, szocialista realizmus, „csak fölök és mesélek”, (össz)népi tánc, lírikus epilóg, komédia, dráma — és így tovább. Egy szó mint száz, sokféle formában, módon és olyan sok mindenről szó volt ebben a műsorban, hogy Horvát János is úgy találta, jobb ha megkérdezi önmagától: miről van szó? S válaszolt is: a Vigadóról. De ahogy ezt mondta...

Az a műsorvezető és riporter hangnem, az a sajátos stílus, amit Horvát a pénteki késői órákban produkált, alighanem csúcsteljesítmény. Mert ahogy ki- mondta, az egyetlen szóval és az egész műsorral — a

Vigadóról, abból kénytelenek voltunk megérteni: mindannyiunkról. A műsor egy pesti épület ürügyén nem azt közvetítette (vadász, a felsőbbrendű kívülálló ostobán fölényes, leleplező modorában), hogy ime, így építetek ti! Inkább azt: *így építünk mi, így élünk mi, ez van.* És pontosan olyan hangnemben mondta, ahogy az „ez van”-okat általában mi, valamennyien. Kicsit kesernyésen, a tehetetlenséget belátó, belenyugvó fintorral, de azért belső tartással, reménnyel, hogy meggy majd jobban is, hiszen az „ez van” is valami, amit már elértünk. Bárha aránytalan (anyagi, szellemi s embermorszó idegi) erőfeszítések árán, de akkor is, így is!

A Vigadóban hamarosan ünnepélyes nyitás lesz, legelőször az építőinek rendeznek benne műsoros estét, aztán meghívott vendégeknél koncertet. Az újságok reprezentatív fotókat közölnek az épület reprezentatív helyiségeiről, gondolat válogatott szavakkal igyekeznek érzékeltetni a nemes épületanyagok látványelményét, és célszokat kockáztatnak meg az elkészült mű jövőbeni funkciójáról. A televíziós „megemlékezés” pikáns „ez van”-jellegével kilóg a sorból. Horvát János példát szolgáltatott, hogyan kell egy műsort „megemlézni”, minőséget adni egy műfajjegyeleknél s adalékokat a kialakulatlan

televíziós esztétikán munkálkodóknak.

„VAN EGY FANTASZTIKUS ÖTLETE?...” Az új, szórakoztató műsor címeként föltűnt kérdőmondat nem lóg ki abból a sorból, melyet a televízió szórakoztató osztályának gondoljai alkotnak. Csak a *legnagyobb gondot jelzi, azt ugyanis, hogy nincs televíziós, akinek lenne ötlete.* Azaz: egy mégis volt, ki is pattant, és műsor lett belőle. Az ötletből, hogy adjanak ötleteket a nézők, vagyis szórakoztassák magukat, s vállalják ennek összes következményét. Úgy mint: szídják a saját felmenőiket, fanyalognak a saját unalmasságuk miatt, gúnyolódjanak a saját szellemtelenségükön, sajnálják le magukat. Egyáltalán: kínlódnak egy kicsit a nézők is attól, hogy semmi se jut eszükbe, holott muszáj, hogy eszükbe jusson valami. Hiszen sürgetik őket, türelmetlenül nógátják, szászor elmagyarázzák, mi az, amit várnak tőlük. Hogy mivé fajul ez az ideiglenes helycsere, még nem tudhatjuk, hisz a két-havonkénti rendszerességűre tervezett sorozatból csak a nyitányt láttuk szombaton. Ebben a tévés előadást fent leírt ötletüket. Ha valóban az volt a szándékuk, hogy megköszöntassák velünk az ötlettelenség kínját — a sorozatnyitót sikerresnek kell nyilvánítanunk.

Sulyok Erzsébet

Kabaré

Musicalbemutató a Zenés Színházban

Szünetben mondta egy Pestre „szakadt” kolléga, mélyet szippantva cigarettájából: *„Valami átok ül ezen a szegedi színházban. Mióta szurkolok egy igazi, forró sikerért. Valahogy soha nem jön össze. Pedig sok jó ötlet, dicsérendő nekiveselkedés fűrészhető ki az utóbbi produkciókból, de valahogy mégsem az igazi...”*

A Kabaré New York-i bemutatóját és a filmadaptációt „csúcsszuper” jelzőkkel illették, Oscar-díjakkal halmozták el. Am a mi optikánkon más a „csúcsszuper” jelentése. Amolyan háztáji. Am még e „háztáji csúcsszuperben” is homályba vész a csúcs, s engedményeket szenved a szuper.

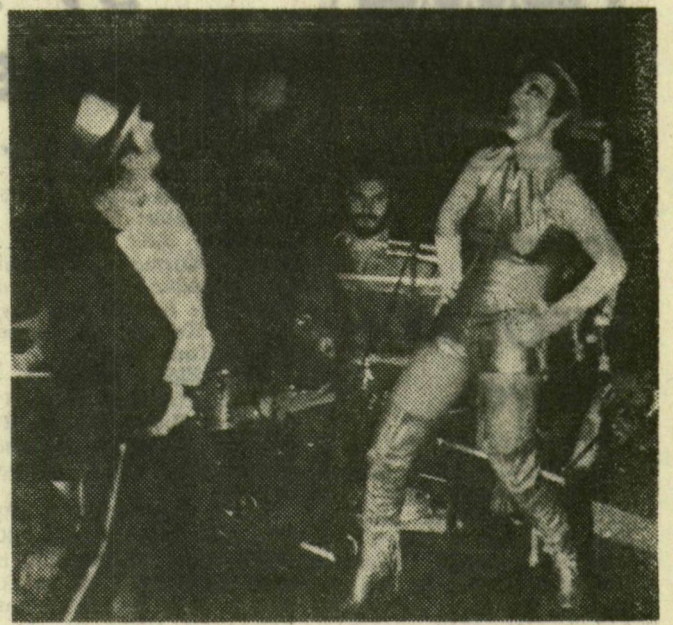
A fiatal Hules Endre harmadik szegedi rendezése, s első zenés vállalkozása köztes megoldásokra kényszerül. Mert a Zenés Színház szűkös színpada, no és a sovány pénztárca nemigen engedi szabadjára a látványt igénylő és arra törekvő fantáziát (Máté Lajos diszlettervező számára a szükség nem változott erénnyé, bár színpadképe a lehetőségekhez képest jól funkcionál, a különböző tereteket frappánsan összekapcsoló, sőt a nézőtér előtti pallóssal ki is tágitott — az már nem az ő hibája, hogy ez utóbbi alig-alig funkcionál. A jelmezek — Vincze Béla munkája — sokszor szedett-vedettnek tűnnek. Talán csak Sally ruhái kellően változatosak, színesek, kacérak). Nemigen hagyatkozhat Hules a musical legényesebb építőelemeire:

— az énekekre (e műfaj esetében elkerülhetetlen az igazán kiváló és sokak által ismert dalok elnevelése. Itt pedig ezeket a nagyszerű slágereket — egy-két kivételtől eltekintve — „recsitálták”);

— a zenére (a zenekar ugyan Pál Tamás vezényletével igazán kitett magáért, hatásosan tolmácsolták John Kander dallamait, s éppen ezáltal oly mértékben föl-erősödött a zenei hangzás, hogy teljesen elnyomta a bátoratlan és bizonytalan énekesek mikrofonnal is segített hangját);

— a táncra (ismét megbizonyosodott, hogy egy-két táncos lány lelkesedése nem elég ahhoz, hogy pótolja a tánc-ker felkészültségét, lendületét, magával ragadó tempóját, a kulturált közös munkát).

De a rendező számára az egyszerűsítés, a visszafogottság, a gondolati-tartalmi-ideológiai háttér hangsúlyainak fölerősítése, az antisztiszta alaptonus erőteljes kibontása is csapdákat rejteget (a faszálódó Németszágban erősödnek a horogkeresztesek csoportjai,

Somogyi Károlyné felvétele

A Konferanszié (Király Levente) és Sally (Máriáss Melinda)

ám mindennek hatásai csak a magánélet érzelmesebb felhangjaiban jelennek meg, és az amerikai író magányos tiltakozásában. De ellenállás, szembehelyezkedés, felvilágosítás nincs. Csak kétely). A karakter helyett maradt tehát a sokszor és jól bevált *kompromisszum*. Ráadásul az előadás ritmusszavakkal küszködik, a pergő lendület, a váltások gyakran elnehezülnek, néhány jelenet tempótlanul sikeredett.

Sally Bowles abszolút főszerep. A Kit-Kat Club „ezerszázalékos” csacska sztárja a Kabaré „villanytelepe”. *Máriáss Melinda* láthatóan nagyon készült erre az alakításra. Erzi-tudja, Sally figurája nekivaló. Jól megfigyelt Lisa Minelli minden mozdulatát, fintorát, hangsúlyát. Ezért éreztük alakítását kis-és duplumjellegűnek. Enkel (gyakran kiválóan, néha kis-és eltorzult hangon, egyszerűen bizonytalanokodva, tán legszebben a második felvonás végi ballada széles érzelmi skáláján); táncol (inkább belülről, indulatossan, mint koreográfiára, mindenestre letáncolja a karta); szeret (maga sem hiszi el, félve, önfelédten, önmagával küszködve, s önmagát feladva); fél (önmagától, Cliff-től, a klubtól, a világtól); naiv („Te írtad a Mein Kamfot?”; „En különben sem szeretem Párizst?”); kacér (két fellépés közül az asztali tefelonnal hívhatja meg magát egy pohár itatra, felkínálja magát, ha kell közönséges) és játszik (alakításának legnagyobb erénye, hogy tudja: itt egyszerre lehet csúnya és szép, természetes és mesterséges, kelt, gyerekes és kihívó, provokatív és ellenállhatatlan, egyszeri győztes és végzetesen vesztes — kicsit kívül is maradva a szerepen). Sally-jének gyengébb pontjait alakításának egésze feledteti.

A Konferanszié a darab másik nagy szereplehetősége. A festett arc mögé rejtőzködő „arc nélküli” játékmester figurája, akinek nincs személyisége, aki min-

Tandi Lajos

Fantázia téeszre és egyebekre

A tavalyi rátóti humorfesztivál óta látszólag nem sok minden változott. Itthon. Am, ha a fesztiválon deklarált politikaihumor-megfogalmazást vesszük alapul, akkor mindaz, amit világ-szerte politikának neveznek, szenvedett bizonyos változásokat. Azért szenvedett, mert az 1980-as év eleje — mondjuk csak ki nyugodtan — az aggodalom hangjait erősítette fel itt és ott. A politikától pedig lehet félni a humort, a humortól a politikát viszont nemigen. Így hát a rádió kabarérovatának *Előző hétfő* című műsorát afféle próbatételként is lehetett várni a múlt hétfőn este, a Kossuth-adón.

„A Rádió Kabarészínház baráti és nem baráti körének nehezen alakuló ülésére” invitált a meghívó a rádióújságban. A napirenden pedig baráti és nem baráti tanácsok szerepeltek. Adták: *Buda István* államtitkártól a *Hernádi Gyula-Jancsó Miklós* ikerpáron át, *Tóth Dezso* kulturális miniszterhelyettesig a kulturális és gazdasági élet exponált személyiségei. Mit mondhatunk tanácsalkról? Volt közöttük szellemes és kevésbé az, nagyjában-egészen azonban — ami a már említett felfokozott várakozást illeti — szokványosabb volt annál, mint amit a beharangozó alapján várni lehetett.

A meghívó szinte csak mellékesen említette meg, hogy az ülés szünetében kerül sorra a kabarészínház szokásos havi bemutatója, márciusban ezúttal *Hajrá, Dózsa!*... címmel a dömsödi Dózsa Termelőszövetkezetből. (Ezt a részt ismételték meg szombaton. Mint kiderült, jó „orral” és arányérzékkel.) S a meghívóbeli mellékes említés — mégis a politikai humor jelenlegi állapotáról adott olyan képet,

amire a neves hozzászóló gárda a fennen meghirdetett új fődásban nem volt képes.

A szóvivő, *Bođrogi Gyula* majdhogynem tapintatos volt, szinte visszafogott. Bizonyítva: nem föltétlenül ártalmas az ilyesmi egy kabaré műsorvezetőjénél. Mert így majdnem súgva mondott ki olyan „meredek” dolgokat a mezőgazdasággal kapcsolatban, mint például a kedves kis példázat a téesz földjéről: „Tudja, hogyan enyém a téesz földje?” — kérdezi egy tag. „Mintna levágnák a lábamat, aztán a kezembe adnák: na, Józsi, szaladgál vele!”

Marton Frigyes gárdája — fantáziát készített Dömsödon. Fantáziát egy téeszre, a melléküzemágakra, a vezetőkre, a *Washington* zárt ajtók mögött mintájára — a téeszelnők-választásra. Sőt,

az aktualitásnak is megadva ami jár: Kunta Kinté dömsödi eredetűre is. Frappánsan minősítve is így egyben a *Gyökereket*.

Mindez szép, mondhatná az akadékoskodó, de hogyan is állunk a legelején kifejtett próbatétellel? Nos, az megtörtént. A változatlan- ság, a mozdíthatatlanság, olykor — különösen negatív külpolitikai széljárások idején — igencsak jó is lehet. Ez a hallgatott kísérlet eredménye. Mert lehet iráni válság, Carter-doktrína, Afganisztán és Zimbabve, mondhatnak minderről akármit — de hogy a hazai élet egyik, föltűnőbb sokakat érintő területéről, a mezőgazdaság mai állapotairól egyetlen téeszfantázia révén mit és főleg hogyan mondanak — érhet annyit, mint néhány külpolitikai kommentár.

Domonkos László

Tüzes hétvége

Idős emberek az áldozatok között

Aligha mondhatták nyugodtnak a hét végét a szegedi tűzoltók, hiszen szombaton és vasárnap többször is riasztották őket. Szombaton, 8-án reggel negyed 7-kor Mórahalmon, a Szegedi utca 1. szám alatt lakó Prágai Béla 67 éves szociális gondozott szenvedett, második- és harmadfokú sérüléseket azért, mert az ágyban dohányzott. A szerencsétlenül járt ember, műszálas ágyneműje és hálólöngye fogott tüzet, s a személyi sérülésen kívül 600 forint anyagi kár is keletkezett.

Hasonló baleset történt ugyanezen a napon fél 12-kor Szegeden, a Kossuth Lajos sugárút 82. szám alatt, ahol a 77 éves Hágert Mihály dohányzott az ágyban, s a cigarettaparázstól keletkezett tűz első- és másodfo-

kú égési sérüléseket okozott az idős embernek.

Ugyancsak ebben az időben Szegeden, az Attila utca 11. szám alatt lakó özv. Zsigmond Sándorné a fürdőszobai gázbojlerét gyújtotta be, s eközben lángrakapott a ruhája. Az idős asszonyt harmadfokú égési sérülésekkel szállították kórházba.

Az utóbbi időben gyakori eset az idősebb, gondozásra szoruló emberek esnek a tűz áldozatául, s közülük sajnos, többen halálos kimenetelű sérüléseket szenvednek.

Száználcvanöt ezer forint értékű tűzkár keletkezett annál a tüzesetnél, amely Röszkén történt március 8-án reggel 8 óra 50 perckor, a III. kerület 260. szám alatt. Egy 280 négyzetméteres liba-

rendezése meggyújtotta a fölötte levő födémét. A tűzben 2 ezer darab egyhánapos kisliba pusztult el, s az ott levő, ugyancsak megleltésre használt pébé-gázás hősugárzó radiátorok és infirralimpák is megrongálódtak. Az egyik gázkészülék palackja föl is robbant: a helyszínrre érkező tűzoltóknak két másik készülék robbanását sikerült megakadályozniuk.

Március 9-én, vasárnap este öt perccel 9 óra előtt a XI. számú AFIT Szeged, Vársárhelyi Pál utca 4. szám alatti irodaépületéhez riasztották a tűzoltókat. Az autójavító központjában két irodahelyiség bútorzata égett el. A tűz körülményeinek vizsgálatát a rendőrség és a tűzoltóság szakértők bevonásával azonnal megkezdte.

Pedagógiai anket

A Magyar Pedagógiai Társaság vezetési szakosztálya, illetve Csongrád megyei és Szeged városi tagozata Kiss Gyulánál, a szakosztály elnökének vezetésével *két-napos anketot* rendez Szegeden, a Járási hivatal tanácskozó-termében.

Ma, kedden és holnap, szerdán a részt vevő pedagógusok három előadás kapcsán cserélhetik ki véleményüket, tapasztalataikat. Szeged művelődésügyi helyzetéről *Csanádi Géza*, a városi tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője; az Al-

talános tanulmányi felügyelet tartalmi és szervezeti formája Szeged területén című témáról *Tóth Ferenc Gyulánál*, a szakosztály elnökének vezetésével *két-napos anketot* rendez Szegeden, a Járási hivatal tanácskozó-termében.

A pedagógiai vezetéssel foglalkozó szakemberek holnap délután *Csongrádra látogatnak*, ahol a Széchenyi úti általános iskolában az iskola és a társadalom kapcsolatának lehetőségeiről folytatnak eszmecsere-t.